

«Ο καπετάνιος κατάλαβε ότι κά-
ποια συνομιλία ήταν στη μέση κι' άρ-
χισε να μουρμουρίζει και να φοβερίζει
πώς θα γυρίσει πίσω.

«Το πλοίο ήταν μερικώς εκατοντά-
δες μέτρα μακριά.

«— Πλησίασε το πλοίο και φώναξε
βοήθεια! είπε ο συνοδός στον καπετά-
νιο. "Αλλοιώς, είσαι χαμένος!

«Ο ναυτικός ετοιμάστηκε ν' αντιστα-
θεί, αλλά ο άνθρωπός μας πρόφτασε
και τον έριξε κάτω. Τόν έδωσε καλά
και τον φίμωσε, κι' ύστερα σφύριξε πάλι
το σφύριγμα του κινδύνου και διευθύ-
θηκε πρὸς το πλοίο. Σε λίγο είχε πλευ-
ρίσει κι' έπιασε το σχοινί που του πέ-
ταξαν.

«Η γυναίκα ανέθηκε από τη σκάλα
και μόλις πάτησε στο κατάστρωμα, έκα-
με πὸς λιποθύμωσε. Μαζὺ με τοὺς άλ-
λους, που έτρεξαν κοντά της, έσκυψε
κάποιος άποπάνθ της και της ψιθύρισε
μερικώς Ιρλανδικές λέξεις.

«Ήταν ο ντὲ Βαλέρα.

«—Φύγετε! τοὺ ψιθύρισε ἡ γυναίκα
Τ' ανακάλυψαν όλα!

«Και πλησίασε τὰ κάγκελα τοῦ κα-
ταστρώματος, τάχα γιὰ ν' ανασάνει κα-
λύτερα και νὰ συνέλθει.

«Ο ντὲ Βαλέρα έκαμε νόημα ότι κα-
τάλαβε, και πλησίασε με τὸ φουσιώτερο
τρόπο στη σκάλα. Έκείνη τὴ στιγμή, ἡ
γυναίκα σιριάστηκε χάμω με μιά κραυ-
γή. Τότε έγινε άναστάτωση κι' έτρεξαν
να ζητήσουν και τὸ γιατρό. Ο ντὲ Βα-
λέρα έπωφελήθηκε από τὴ φασαρία, κα-
τέθηκε γρήγορα από τὴ σκάλα και θρέ-
θηκε στη βεντέτα.

«Μιά σφυριγματιά εἰδοποίησε ότι τὸ
τέχνασμα εἶχ' επιτύχει, κι' ἡ γυναίκα
σηκώθηκε μονομιάς κι' ετοιμάστηκε νὰ
φύγει. Αλλά τότε άκούστηκαν σφυρίγ-
ματα άστυνομικῶν κι' οἱ μυστικοὶ δρ-
μησαν άπ' όλες τὶς μεριές.

«—Πιάστε την! Πιάστε την! φώναζαν.

«Κι' έτρεξαν νὰ τὴς κλείσουν τὸ δρό-
μο. Τότε έτρεξε σάν τρελλὴ στὰ κάγκε-
λα, εἶδε τὴ βεντέτα που χοροπηδοῦσε
στὰ κύματα και, χωρὶς νὰ πολυσκεφθεῖ,
έπεσε στὸ κενό. Στριφογύρισε δυὸ
τρεις φορές και τὴς φάνηκε ότι ἔνα πα-
γωμένο σάβανο τὴν τύλιγε. Ύστερα ότι
ἔνα καυτό σίδερο τὴς τρυποῦσε τὸν ὄμο.
Οἱ άστυνομικοὶ είχαν πυροβολήσει και
μιά σφαίρα τὴ βρήκε στὸ στήθος».

«Η μικρὴ Δεάντα πετάχτηκε άπάνω,
χλωμὴ σάν πεθαμένη.

—Μαμά! φώναξε. Μαμά!

Και τὴν έπνιξαν τὰ δάκρυα.

«Ο Σολομών τὴν πήρε στὰ γόνατά
του και τὴν παρηγοροῦσε.

— Που εἶναι, που εἶναι ἡ μαμά μου;
φώναξε ἡ μικρὴ. Πάμε γρήγορα νὰ τὴ
βροῦμε!

— Μὴν κάνεις ἔτσι, μικρούλα μου,
εἶπε ὁ ξένος· τὴ μαμά σου θὰ τὴν ἴδεις

πολὺ σύντομα. — Καὶ δηγήθηκε γρήγορα
πὸς ὁ ντὲ Βαλέρα άφήγησε τὶς σφαίρες
και έπεσε στὸ νερὸ κι' έβγαλε τὴν πλη-
γωμένη, άκριβῶς τὴ στιγμή, που γιὰ
τελευταία φορά ανέβαινε στὴν έπιφάνεια.
Ύστερα άποδιέβχστηκαν σ' ἔνα ερημικὸ
μέρος τῆς ὀχθῆς και ὁ άρχηγὸς περι-
ποιήθηκε τὴν πληγωμένη δυὸ μπόρσε.
Εὐτυχῶς ἡ πληγὴ δὲν ἦταν θανάσιμη,
αλλά τῆς παρουσιάστηκε μιά πνευμονι-
κὴ συμφορήση κι' ἡ δυστυχισμένη γυ-
ναίκα πάλεψε τρεῖς βδομάδες με τὸ θά-
νατο. Στὰ παραμυθιὰ τῆς φώναζε τὸ
κοριτσάκι τῆς και ζητοῦσε νὰ σηκωθεῖ
νὰ πάει νὰ τὸ βρεῖ.

«Ο ντὲ Βαλέρα κατόρθωσε νὰ κατα-
λάβει τὴν τραγικὴ αὐτὴ ἱστορία, αλλά
δὲν εἶχε άρκετὲς πληροφορίες· κι' οἱ ἐ-
νεργεῖές του γιὰ νὰ βρεῖ τὸ κοριτσάκι
δὲν έφεραν κανέν' άποτέλεσμα. Όταν
πάλι ἡ μητέρα έγινε καλά και μπόρσε-
νὰ δώσει όλες τὶς πληροφορίες, τότε γεν-
νήθηκε μιά νέα δυσκολία.

Σκέφτηκεν δηλαδή ότι τὸ πρόσωπο
που εἶχε κρατήσει τὸ παιδί (δηλαδή ὁ
Σολομών Χάγερσμιθ) βέβαια θὰ έκαμε
δήλωσὴ στὴν άστυνομία, κι' ἡ άστυνα-
μία ἴσως θὰ εἰσάγει τὸ νυχτερινὸ ἐ-
κείνο επεισόδιο στὸ πλοίο τοῦ ντὲ Βα-
λέρα με τὴν έγκατάλειψὴ τοῦ παιδιοῦ
και δὲ θὰ δυσκολεῖτο νὰ υποψιασθεῖ,
ὅτι ἡ γυναίκα αὐτὴ ἦταν ἡ μητέρα τοῦ
παιδιοῦ. Γιατὸ έπρεπε νὰ μὴν ἔχει καμ-
μιὰ σχέση ἡ μητέρα με τὸ παιδί, άν δὲν
ἤθελε νὰ εκθέσει σὲ κίνδυνο και τὸν
ἑαυτὸ τῆς και τοὺς άρχηγούς.

«Η άξιοθαύμαστη μητέρα θυσιάσε ὅ, τι
πολυτιμώτερο εἶχε στὸν κόσμο: τὴ μη-
τρικὴ τὴν στοργή! "Ἦξερε ὅμως ότι τὸ
παιδί δὲν ἦταν δυστυχισμένο.

— Που τῆξερα; ρώτησε ὁ Σολομών.
(Ακολουθεῖ) ΜΙΚ. Β. ΣΤΑΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΚΑΛΥΒΙ ΤΟΥ ΦΑΡΑ

Λευκό, καθάριο στὴν άκρογιαλιά
τὸ φτωχικὸ καλύβι τοῦ φαρά καπνίζει,
και μιά βαρκούλα μ' άνοιχτά πανιά
βαθιά στὴν άκρὴ τοῦ ὄριζοντα δομενίζει.

Πίσ' άπ' τὰ δέντρα εκάθε τὰ κυκνὰ,
στοὺς τοίχους, ὁ φαρός τὰ δίχτυα του
καὶ στὴν αὐλὴ σκυφτὴ κάποια γοιά
τάγκιστρια βιαστικὰ άρχίζει νὰ δολώνη.

Και ζοῦνε και οἱ δυὸ τους πάντα γελαστοὶ
και ζοῦν άπ' τὴ βαρκούλα που τὸ κύμα
κι' ὁ γέρος τραγουδᾷ στὴν κουκιστὴ
τὸ βοάδου, κι' ἡ γοιά τὸ πλέξιμο μολίζει.

Κι' ἡ νύχτα τοὺς τυλίγει σιωπηλή,
και τὸ φεγγάρι άπ' τὰ ὕψη τοὺς φωτίζει
τίποτα δὲ σαλεύει, δὲ μιλεῖ,
μονάχα τὸ καλύβι τοῦ φαρά καπνίζει.

Ζηλεύω τὴ ζωὴ σου, ὦ φαρά,
τὴ βάρκα και τὰ δίχτυα τάπλωμένα,
μαζὶ σου πάντα στέκει ἡ χαρὰ
και τῆς στὴ μοναξιά σου εὐτυχισμένα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ

Η ΧΡΥΣΗ ΠΑΡΕΑ

Στὶς ἑπτὰ τὸ πρωὶ ἤμουν στὸ Μον-
τερος. Στὶς ἑπτὰ και μισὴ στὸ Κανόνι.

«Ο ἥλιος δὲν εἶχε άκόμη άνατείλει
έκει. Μ' ὄλη τὴν πρωινὴ ψυχρούλα,
κάθησα ἔξω γιὰ νὰ θαυμάσω άκόμη μιά
φορὰ τὸ Ποντικονήσι, τὴ λίμνη τοῦ
Καλκιοπούλου, ὅπου καθρεφτίζονταν τὰ
γύρω ὄψωματα, τὸ πέλαγος και, άντι-
κρου, τὸ λόφο τοῦ Γαστουριοῦ.

«Η ἡσυχία τῆς Φύσης και ὁ βαρὺς
γλυκὸς καφὲς μοῦ έκαμαν μεγάλη διά-
θεση.

«Εἶχα τὸν πειρασμὸ στὴν τσέπη — τὸ
βιβλίο — αλλά δὲν τὸ άνοιγα ἐπίτηδες,
γιὰ νὰ θαυμάζω τὴ Φύση.

«Έβλεπα άχόρταστα τὸ γαλάζιο πέ-
λαγος, τοὺς πράσινους λόφους.

«Κάτω στὴ λίμνη δυὸ βαρκούλες ἐ-
πλεαν. Τὰ κουπιά τους φαίνονταν σάν
νὰ ἔσπαζαν τὸν καθρέφτη τῆς.

«Τὸ βλέμμα μου ὄμως ἐπιμονα γύριζε
στὸ Ποντικονήσι. Αὐτὸ εἶναι ἡ συμπά-
θειά μου. Σε ὅποιο ὄψωμα και ἂν ἀνε-
ῶ, τὸ αναζητῶ με τὸ βλέμμα μου.

«Μέσ' στὴ θάλασσα φαίνεται σὰ μπου-
κέτο· με τὸ κατάσπρο ἐκκλησάκι του και
τὰ ψηλά του κυπαρίσσια. Στέμμα αἰῶ-
νιο τῆς βασίλισσας Κέρκυρας!

«Η θάλασσα εἶχε μικρὰ κυματάκια.
«Ἔσπαζαν στὴν πέτρινη βάση τοῦ Πόν-
τικονησιοῦ και τὸ περιέβαλλαν με δαν-
τέλλες χιονάτες άπὸ άφρῶ. Ἔσβυνε τὸ
ἔνα στεφάνι και άμέσως γινόταν ἄλλο.
Χάρμα ὀφθαλμῶν!

«Όταν περπατῶ, δὲν κάθουμαι ὅπου
κουράζουμαι, ἀλλ' ὅπου εἶναι ὄρατο μέ-
ρος. Ἔτσι και σήμερα, χωρὶς νὰ εἶμαι
κουρασμένος, κάθησα σ' ἔνα μέρος που
ἦταν τοῦ γούστου μου.

«Ελαφριά πλαγιὰ τοῦ λόφου κατέ-
βαινε ὡς τὴν άκρογιαλιά. Ἐλιές και
κυπαρίσσια ἦσαν ὡς ἔνα μέρος τῆς πλα-
γιάς. Ἀπὸ και και κάτω ὡς τὴ θάλασ-
σα δὲν ἦσαν δέντρα. Ἦταν ὅμως γυ-
μένη ἡ γῆ με χλόη, στολισμένη με ἄ-
νεμώνες και μαργαρίτες.

«Πέντ' ἔξη σπιτάκια άγροτικά ἦσαν
γύρω, και άπὸ κάτω στὶς ἐλιές και στοὺς
κῆπους ἐσκάλιζαν άνδρες και γυναίκες
τὶς πατάτες.

«Εδιάλεξα μέρος που ἡ χλόη ἦταν
παχειά και οἱ άνεμώνες και οἱ μαργα-
ρίτες πυκνές, κι' ἐκάθησα Ἀπὸ μέσα
ἀπὸ τὶς ἐλιές και τὰ κυπαρίσσια φαί-
νονταν κομμάτια τῆς γαλάζιας θάλασ-
σας. Ο ἥλιος άντανάκλωσε στὰ κυμα-
τάκια κι' ἐφαίνονταν ἑκατομμύρια με-
γάλα διαμάντια, που χάνονταν και ξα-
ναγίνονταν σ' ἔνα δευτερόλεπτο.

«Τὸ καλύτερο ὄμως στοῖδι τῆς ἐξο-
χῆς ἦσαν τρία μικρὰ παιδάκια ἀπὸ τὰ
γειτονικά βέβαια σπιτάκια. Και άνεφτα
άκόμη, ἦσαν χαριτωμένα. Κρατοῦσαν τὸ

ΘΗΡΙΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΤΟΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

ΚΓ'.

Τὸ πυροτέχνημα ἦταν ἐκεῖνο, παιδιά μου;
Μιά λάμψη σὰ δέκα άστραπὲς μαζί, ἕνας κρότος σάν εἴκοσι κανονιές
και... σωστὴ κοσμοχαλασιά!

Τὰ παιδιά τινάχτηκαν ἀπὸ δῶ ὡς ἐκεῖ κάτω, ἔκασαν τὸνα πάνω στάλλο,
κυλίστηκαν κ' ἄλλα χτύπησαν σὲ τοῖχο, ἄλλα σὲ δέντρο, ἄλλα σὲ στύλο. Ἔ-
σπασαν δοντάκια, πρίστηκαν κουτελάκια, άνοιξαν μυτίτσες.

«Η βίλλα, τὸ σπικάκι, οἱ σαῦλοι, οἱ άποθήκες, τρινάχτηκαν σὰ γάγινε
σεισμός. Και τὰ τζάμια, στὰ παράθυρα που ἔτυχαν κλειστά, ἔσπασαν ὅλα!

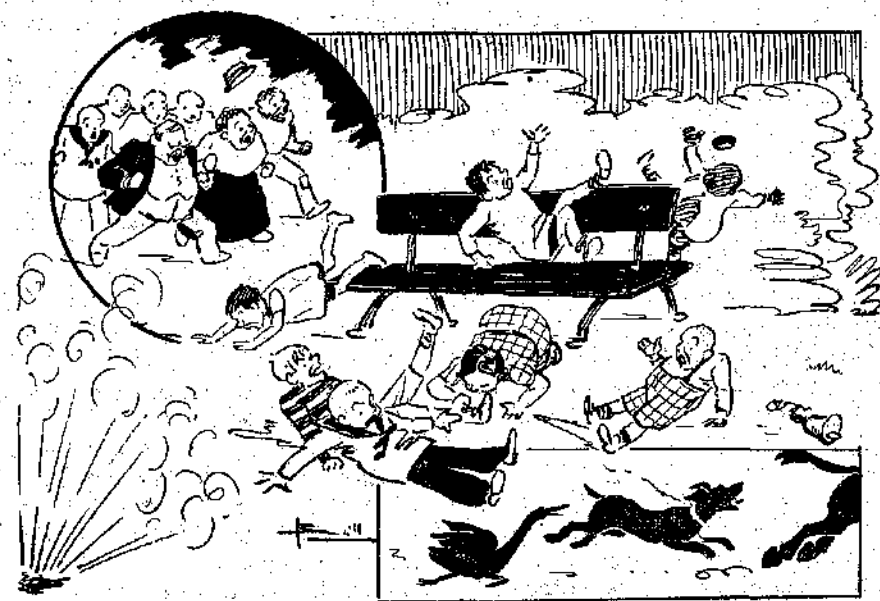
Πυροτέχνημα ἦταν ἐκεῖνο ἡ μπόμπα;

Τὸ Θηριοτροφεῖο ἔγινε γῆς-Μαδιάμ. Πάνε κι' οἱ γυρολάντες, πάνε κι' οἱ
θυροὶ με τὶς δημιουργίες, πάνε και τὰ χάρτινα φανάρια. Κι' ὅλα τὰ ζῶα, τὰ
ἡμερα καὶ τὰ εἰρηνικά, πουλιά και τεράποδα, δομησαν νὰ φύγουν, ἀλαλιαμέ-
να, άγριομένα, θερὰ ἀληθινά...

«Αντίθετα ἀπὸ τὰ ζῶα που ἔφευγαν, οἱ άνθρώποι ἐρχόνταν τώρα ἀπὸ παν-
τοῦ, νὰ ἴδουν τί ἔαφνικὸ ἔγινε στὸν κῆπο.

«Ήταν ὁ πατέρας κ' ἡ μητέρα τοῦ Τοτού, τ' άδέρφια τοῦ τὰ μεγάλα, ὁ
κολλήγας, ἡ γυναίκα του, ἄλλοι γείτονες, περαστικοὶ ἄκόμα, ἔνα σωρὸ άνδρωποὶ
που άκουσαν ἀπὸ κοντὰ ἢ ἀπὸ μακρύτερα τὸν κρότο τῆς καταστροφῆς...

— Τί εἶναι, καλέ, τί εἶναι; ρωτοῦσαν ὅλοι με άγωνία.

«Ο Τοτός, που ὡς νάρθουν αὐτοί, εἶχε σηκωθεί ἀπὸ χάμω και τινάξονταν,
τοὺς ἤσυχαιε:

— Τίποτα, καλέ, τίποτα... Πυροτέχνημα, χαλκούνη.

— Κι' ἔγινε ὅλο αὐτὸ τὸ κακό;

— Ἐκαμα ἔνα μικρὸ λάθος στὴ δόση... τὸ παραγέμισμα, φαίνεται... Ἐ-
τυχῶς δὲν ἔπαθε κανένας τίποτα σοβαρὸ... Δὲ βλέπετε τὰ παιδιά που γελοῦν;

«Πραγματικῶς, τὰ παιδιά τώρα γελοῦσαν! Τοὺς εἶχε περάσει ὁ μεγάλος
φόβος και τοὺς φαίνονταν άστεῖο πράγμα τὸ σπάσιμο τῶν τζαμιῶν κ' ἡ φευ-
γάλα τῶν ζῶων... Τὰ παιδιά λογαριάζεις;...

«Αλλά νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, δὲν είχαν πάθει και τίποτα σπουδαῖο. Ἦ
μυτίτσα τοῦ Κίτσου δὲν ἔτρεχε πὰ αἷμα. Αὐτὸ δοντάκι τῆς Πελαγίτσας, που
τῆς ἔφυγαν με τὰ τινάγμα, πάντα θάπεφταν, γιατί τῆς κουνιόνταν: ἡ μικρὴ,
βλέπετε, ἄλλαξε δόντια. Κι' ὁ Φώκος ἦταν συνηθισμένος ἀπὸ ποιζήματα στὸ
κούτελο, γιατί ἔπεφτε ὅλη τὴν ὥρα. Μικροπράματα τελοσπάντων. Μόνον ὁ
κρότος ἦταν μεγάλος κ' ὁ φόβος· ἀλλά ὁ κρότος δὲν ἐβάσταξε παρὰ μιά στιγ-
μή, κ' ὁ φόβος ἔγινε ὕστερα χαρὰ και γέλιο.

— Φτηνά τὴ γλυτώσαμε! ἔλεγε ὁ Φώκος.

— Χωριστὰ που εἶδαμε και τέτοιο πυροτέχνημα! πρόσθεσε ἡ Πελαγίτσα.

— Ἀλήθεια, ὁ οὐρανὸς μᾶς φάνηκε σφοντύλι! εἶπε κ' ὁ Κίτσος.

Δ. Π. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

"Ετσι τελείωσε η πρώτη παράσταση του Θηριοτροφείου. Σε λίγο οι θεατές έφυγαν. Κι' οι Σύντροφοι έμειναν με τους μεγάλους, να μετρούν τις ζημιές και να πληρώνουν τα σασαμένα.

Όθρε ψύλλος στον κόρφο τους δέν θάθελε βέβαια να είναι κανένας προπάντων του Τοκού, που σαν αρχηγός είχε όλη την εδύνη...

(Ακολουθεί)

Η ΚΥΡΑ - ΜΑΡΘΑ

ΟΙ ΦΩΝΕΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Τί θαυμάσια πού είναι ν' αφίνουμε την πυρετώδη ζωή των πόλεων και να ζούμε στο ύπαιθρο. Μέσα στη φύση, στα δάση, στις ακροποταμιές και στις ακροθαλασσίες ή στις κορυφές των βουνών, ή ψυχή ανοίγει στη θεία όμορφιά, όπως τ' ο λουλούδι στον ήλιο, και τότε μπορεί ν' ακούει και τον ελάχιστο ψίθυρο που βγαίνει από την ψυχή των δέντρων. Είναι οι φθόγγοι της υπέρροχης φωνής του Απειρου, που ακούγονται μέσα στη γαλήνη και στην ήσυχία.

"Αξαφνα, σαν τους μυθικούς ήρωες, εκείνος που ακούει, έννοει τη θεία γλώσσα των πουλιών, των πηγών και των φυλλωμάτων των δέντρων και των φυτών, όταν κινούνται από τον άνεμο.

Και να η πηγγή που κρυσταλλένια, αναβρύζει από τη ρίζα του βράχου και χαρούμενη κατακυλά από την πλαγιά.

— Προχώρει, λέγει η πηγγή, όπως έχω προχωρή χαρούμενη για κάποιο μικρινό τέρμα. Είναι μικρή ακόμα, μα θα μεγαλώσω και πάντοτε θα τρέχω και θα τραγουδώ, ως ετου μια μέρα φθάσω στην άπειρη θάλασσα και της φέρω τα νερά μου. Τότε κι' έχω η μικρούλα και άσημη πηγγή θα συμμετέχω στο επίδημηκό τους μεγαλείο. "Ετσι έλοι μας κάποιο σκοπό έχουμε να εκπληρώσουμε' ως μην ξεχνάμε το τέρμα, και πάντοτε χαρούμενοι να τρέχουμε προς αυτό.

— Νάσαι όπομογεντικός, μάς λέγει το χαλκι. Κι' έχω πολόν καιρό έχαμα για να σχηματισθώ. "Αν και είμαι μια ταπεινή πέτρα, η ζωή υπάρχει και σε μένα καθώς και σε όλα τα πράγματα. "Η εξέλιξη είναι βραδεία αλλά άσφαλής.

— Νάχεις ελπίδα κι' έμπιστοσύνη, λέγει η μαργαρίτα. "Ο ήλιος είναι ξεστός και το φώς όρατο. "Όσο μπορώ τεντώνω τα πέταλά μου. "Ο ήλιος είναι χρυσός και η καρδιά μου του μοιάζει. Μην αφήσης τη μελαγχολία να σε κυριεύει. Πίστευε κι' έχε έμπιστοσύνη γιατί ο Νόμος της ζωής είναι καλός.

— Νάχεις έπιμονή, λέγει το μυρμηγκι, και να ένώνεις την προσπάθειά σου με τις προσπάθειες και των άλλων. Κοίταξε πόσο μεγάλη είναι η φωλιά μας, και όμως κόκκο προς κόκκο την έσκαψαμεν, και άν, κατά δυστυχία, μάς καταστραφεί, πάλι θα την ξαναφτιάξουμε.

— Νάχεις θάρρος, λέγει η μέλισσα. "Από τα χαράματα πετάμε από λουλούδι σε λουλούδι και συνάζουμε το χυμό και όταν γυρίζουμε στην κυψέλη,

τον μετατρέπουμε σε όμορφο μέλι.

— Κρά, κρά, λέγει το κοράκι. Θάλλθουν και κακές μέρες, και δέν μπορείς να ξεφύγης απ' ε, τι σου γράφει η μοίρα.

— Τί πειράζει, λέγει ο κορυδαλός. "Υψωνε την ψυχή σου ως το γλυκό γαλάζιο τουρανού. "Αφσέ την να φθάση στις χώρες του Ίδανικού και, όπως έχω, πέτα διαρκώς ύψηλότερα. "Ανέβαινε, και διαρκώς ανέβαινε, και τότε θα είσαι χαρούμενος' και όταν έλθουν οι δύσκολες μέρες, θα είσαι γλήγιος στις ώρες της πάλης.

— Μή φοβάσαι, λέγει η πεταλούδα. "Η ζωή είναι σύντομη, μα και τί είναι ο θάνατος; "Ημουν κάμπια και τώρα, κοίτα, έχω φτερά! Και σένα ίδια τύχη σε περιμένει. "Όλα μεταμορφώνονται, τίποτε δέν καταστρέφεται, και ο θάνατος είναι αρχή άλλης ζωής.

Μα τί με κρατά και δε μάφηνει να περάσω; "Α, είναι μια βατομουριά που μάς μαθαίνει τη σωφροσύνη.

— Πέρασε πιδ μακριά, μάς λέγει, γιατί θα σχισθής. Και άν, κατά δυστυχία, πιασθής στα άγγάθια μου, κοίταξε σιγά σιγά να ξεμπλέξης, γιατί άλλως θα πληγωθής πολυ σκληρά. Διατήρησε τη γαλήνη σου μέσα σε όλες τις δυσκολίες, και τότε θα τις νικήσης και θα διαχθής.

— Πάντοτε χαρούμενος, λέγει το άχδόνι. Και τυφλό άκούμη, τραγουδώ. Κάθε σκέψη μελαγχολική είναι φτιαγμένη από φέμμα, γιατί η αλήθεια είναι όλο χαρά. Και όταν ακόμα πάσχεις, κάνε το παράπονό σου έναν ύμνο, που να ύψώνεται σαν θυμίαμα στο Θεό.

Και το δέντρον, ακόμα:

— Νάσαι καλός, μάς λέγει, γενναίος, και να συγχωρής. Το φύλλωμά μου προστατεύει τόσες ήσυχες φωλιές και σιαΐζει. "Ερχονται οι γέροι να αναπαυθούν κάτω από τους κλάδους μου, και η γλυκειά μουσική της αυράς που παίζει μέσα στα φύλλα μου, τους κάνει να θυμηθούν τον παλιό καλό καιρό. Τα άνθη μου εύχαριστούν την όραση και σκορπούν γλυκά άρώματα, και οι καρποί μου είναι γεμάτοι από ζωογόρους χυμούς. Και μ' όλα αυτά, θάλλθη μια μέρα που ο πέλεκυς θα κύψη τις σάρκες μου και θα πέσω. Και τότε ακόμη, χωρίς μίσος και μεμφιμοιρίες, θα δώσω ε, τι έχω. Τα ξύλα μου θα ζεσταίνουν τα παγωμένα μέλη των ανθρώπων. Μάθε να δίνης χωρίς να περιμένης ανταπόδοση. Δίνε, γιατί το να δίνης είναι καλό, γιατί όταν δίνης, κάνεις κάτι όρατο. Μάθε α-

κόμα να υποφέρεις, γιατί ο πόνος ανυψώνει κι' εξαγνίζει.

"Ας ακούσουμε και το μικρό έκαينو λουλουδάκι, που ανυψώνει τον μικρό του μίσχο πάνω από εκείνη την πέτρα.

— Πηγαίνω προς το φώς, λέγει. "Ενα εμπόδιο μου έκρυβε τον ήλιο, που τον έχω τόσην ανάγκη. Γι' αυτό έπεντάθηκα εσο μπορούσα και δέν αποθαρήνθηκα, γιατί είχα πάρει την απόφαση να το κατορθώσω. Και τώρα άτενίλω το ζωογόνο άστρο και ζώ. Σάν και μένα ζήτα το φώς, ζήτα την αλήθεια, και άν κάποτε συναντήσης κάποια πέτρα στον δρόμο σου, μην αποθαρήνεις, γιατί ε, τι με όλη την ψυχή σου επιθυμείς, ασφαλώς θα το άποκτήσης. "Εάν το φώς σε έλκύει, κάποτε θα φθάσης σ' αυτό.

— Άγάπα, λέγει ο κισσός. Κοίταζε τον μαυρισμένο γέρικο κορμό πόσο ήταν μόνος και μελαγχολικός, να όμως που τον άγγαλιόλω με τα άνθημένα μου κλαδιά. Κοίταζε τί βασιλική όμορφιά που του δίνω! Πόσο ξανάνωσε! Να αγαπάς κάθε τι που ζή, να αισθάνεσαι τον εαυτόν σου ένωμένο με όλα τα όντα, και να δίνεις ε, τι καλύτερο έχεις στην ψυχή σου, σε κείνον που πάσχει και είναι έρρημος.

— Προφύλαξο, λέγει σφυρίζοντας το φίδι, γιατί βλάπτω. "Ερπω και μισώ κάθε τι που πετά. Το δάγκμα μου δηλητηριάζει, όπως τα μίσος και η ζήλεια. Να με φοβάσαι, αλλά και να με λυπάσαι, γιατί όποιος μισεί είναι δυστυχημένος!

— Νάχεις θέληση, λέγει η χλόη άν και είμαι αδύνατη, κατορθώνω και σπάζω το χόμα που με κρύβει.

Και το πανύψηλο, μαυροπράσινο έλατο, που έχει τη μεγαλοπρέπεια και τη γνώση του σοφού, μοιάζει σε να ξέρει βαθύτατες αλήθειες, και γνωρίζοντας όλα, άπλώνει τα χέρια του για να εύλογη.

— Κοίταξε μέσα στον εαυτό σου, μάς λέγει, γιατί έχει θα βρης την πραγματική εύτυχία! "Ενας Θεός κοιμάται μέσα σου. "Από σένα εξαρτάται να Τόν ευπνήσης κι' όταν Τόν ευπνήσης: θα τον ανακαλύψης παντού. Αυτό είναι το μεγαλύτερο μυστήριο!

Θα μπορούσα, αγαπημένοι μου, να σας κάνω ν' ακούσετε και άλλες ακόμα φωνές, γιατί όλα στη φύση κάτι μάς μιλούν' αλλά τώρα που σας έκανα να ξαναθυμηθήτε τη μυστηριακή αυτή γλώσσα, μπορείτε μόνοι σας να τις ακούσετε και να τις έννοήσετε.

(Marguerite Mertens - Sténon.)

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΠΕΦΑΝΗΣ

ΝΕΑ ΘΡΥΨΑΛΑ

Σε μια δημόσια Βιβλιοθήκη: "Έχεται βιβλία για τυφλούς: — "Όχι, κύριε, μόνο για κωφούς. — !!!"

Α. Γρ. Κ.

EDGARD POE

Ο ΚΡΥΣΟΚΑΡΑΒΟΣ

Η ΤΟ ΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΜΑ ΤΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

— Συνέχεια από το προηγούμενο —

"Ο Λέγκραν φαινόταν κυριευμένος από μεγάλη άπορία κι' άμηνανία. Σε λίγο σκούπισε το καταϊδρωμένο μέτωπό του, πήρε την άξίνα και ξανάρχισε να σκάβη. Τόν έμυμήθηκα κι' έχω.

"Η περιφέρεια του λάκκου μας ήταν τώρα πολυ πιδ μεγάλη από κείνη που χαράχθηκε στην αρχή, και το βάθος του έφτα πόδια' αλλά τίποτα δέν φαινόταν ακόμα. "Επιτέλους ο Λέγκραν αποφάσισε να πάρη και να ξαναφρέση το σκακάκι του, που το είχε αφήσει στο χείλος του λάκκου. "Η κατήφεια κι' η άπελπισία του αυτή τη στιγμή, ήταν τόση, που τον λυπήθηκα μ' όλη μου την καρδιά.

Θα γυρίσω άπρακτο. "Ο Δίας, σ' ένα νεύμα του κυρίου του, φορτώθηκε πάλι το δρεπάκι και τις άξίνες, έλυσε το στόμα του σκύλου και μάς ακολούθησε.

"Αλλά μόλις είχαμε κάνει δεκα βήματα, ο Λέγκραν στάθηκε άπότομα, σε να του ήρθε καμια έμπνευση ξαφνική. Και γυρίζοντας με μια φριχτή βλαστήμια, άρπαξε τον κακόμοιρο τόν Δία απ' το λαιμό, σε να θέλε να τον πνίξη.

— Άχρηε παλιάραπη! του φώναξε με φωνή που τραύλιζε από θυμό μεγάλο άποκρίσου μου άμέσως και καθαρά: ποιά είναι το άριστερό σου μάτι;

— Άμάν, λυπήσου με, άρέντη! άποκρίθηκε τρέμοντας ο μαύρος το άριστερό μου μάτι... αυτό δέν είναι.

Και λέγοντας αυτά, ο Δίας που είχε γονατίσει, έδειξε μια στιγμή το δεξι του μάτι, κι' εϋθός έπειτα το σκέπασε με το χέρι του, σε να φοβήθηκε μή του το βγάλη ο παράφορος κύριός του.

— Καλά το κατάλαβα έχω! φώναξε τότε αυτός, αφίνοντας το Δία και χοροπηδώντας από έξαλλη χαρά. Δόξα σοι ο Θεός, όλα πήνε καλά! Πρέπει να γυρίσουμε άμέσως. Τώρα είμαι βέβαιος για την έπιτυχία.

Ξαναγυρίσαμε στη ρίζα του δέντρου. "Ο Λέγκραν ήταν άλλωστικός. "Εκραξε πάλι το μαύρο, και με φωνή που τώρα ήταν ήσυχώτατη, τόν ρώτησε:

— Πές μου, Δία, πώς είναι το κρανίο καρφωμένο στον κλώνο: με το πρόσωπο γυρισμένο προς τα έξω, ή προς

τον κορμό του δέντρου; Μπορείς να πής;

— Προς τα έξω, άρέντη, άποκρίθηκε ο Δίας' γι' αυτό τα κοράκια θα μπόρεσαν να τού φάνε τα μάτια χωρίς κανένα κόπο.

— Όρατα! Πές μου τώρα, από ποιά μάτι πέρασες τόν κάραβο, από τοϋτο ή από κείνο;

"Ο Λέγκραν ξετύλιξε πάλι την κορδέλλα του." (Σελ. 281, στ. γ')

"Ετσι μιλώντας, ο Λέγκραν άγγιξε με το δάχτυλο τα μάτια του μαύρου το ένα μετά το άλλο.

— Από τοϋτο, άποκρίθηκε αυτός, από το άριστερό' έτσι δέν μου είπες;

Κι' έδειξε πάλι το δεξι του.

— Τότε λοιπόν έγινε λάθος και πρέπει να ξαναρχίσουμε.

"Απ' αυτή τη στιγμή, ο φίλος μου, με τις πράξεις του, μ' έχαμε να διακρίνω στην τρέλλα του κάποια μέθοδο και τάξη. Και πρώτα-πρώτα τόν είδα να μεταθέτη τόν πρώτο πάσσαλο, από το

μέρος που είχε πέσει ο κάραβος, τρία δάχτυλα κατά τη δύση. "Επειτα ξετύλιξε πάλι την κορδέλλα του από το πλησιέστερο μέρος του κορμού ως τόν πάσσαλο, κι' από κεί πάλι σε μια εϋθετα γραμμή ως πενήντα πόδια. Στο σημείο αυτό έχαμε νέα τρύπα που, φυσικά, άπειχε από την πρώτη, κάμποσες γυάρδες. Κι' άφου χάραξε, γύρο στο νέο τοϋτο κέντρο, άλλον κύκλο, κάπως ευρύτερο από τόν προηγούμενο, πιάσαμε τις άξίνες κι' άρχισαμε πάλι να σκάβουμε.

"Έννοείται πως όλ' αυτά έγιναν με το φώς των δυο κλεφτοφάνων.

"Η καύρασή μου ήταν υπερβολική. Πρέπει όμως να όμολογήσω, ότι χωρίς κι' έχω να ξέρω πώς έτυχε ναλλάξη η διάθεσή μου, αισθανόμουν τώρα προς αυτή την εργασία πολυ μικρότερη άντιπάθεια από πριν. "Ενώ μου φαινόταν τόσο άσκοπη και χαμένη, τώρα την έβρισκα σχεδόν ένδιαφέρουσα. "Τως συντελούσε σ' αυτό η άπόλυτη πίστη που έδειχνε ο Λέγκραν, και το προφητικό, να πω έτσι, ύφος που είχε πάρει το πρόσωπό του. Μ' επηρέαζαν αυτά όρισμένως. Κι' έχι μόνο έσκαβα με πολλή προθυμία, αλλά έρχόνταν και στιγμές που κοίταξα στο βάθος του λάκκου, σε να περιμένα να ιδω το θησαυρό, που η όπτασία του είχε σαλέψει τα λογικά του φίλου μου!

Τις παράξενες αυτές σκέψεις έκοψαν, ύστερ' από μιάμισο περίπου ώρα εργασίας, νέα γαυγίσματα του Βόλφ, πολυ δυνατώτερα από τα πρώτα. "Εκείνα μποροσε κανείς να τάποδώση και σε υπερβολική ζωνρότητα κι' εϋθυμία' αυτά όμως φαινόταν άποτέλεσμα ξαφνης τόσο μεγάλης κι' έπιμονης, που μου ήταν δύσκολο να φαντασθώ πως δέν είχε κάποια αίτια.

"Ο Δίας προσπάθησε και πάλι να τού δείξη το σκάκι, ο σκύλος όμως ξεφύγε από τα χέρια του, πήδησε μέσα στο λάκκο κι' άρχισε, φωνάζοντας πάντα, να ξύνη το χόμα με τη μύτη του. Σε λίγο ξεσκέπασε ένα σωρ άνθρώπινα κόκκαλα που άποτελοθσαν δυο δλάκερους σκελετούς.

Γύρω στα κόκκαλα αυτά, σκίζόνταν ακόμα μερικά κουρέλια από μάλλινο ύφασμα λυωμένο, καθώς και μερικά μεταλλια κουμπιά. Κατόπι, με τις άξίνες μας, ξεθάξαμε το σκουριασμένο λεπίδι ενός καταλανικού σιλιέτου, και πέντ' έξη χρυσά κι' άσημένα νομίσματα.

(Ακολουθεί) Μεταφρ. Έμ. Ρ. και Γρ. Ε.

Ο ΑΛΟΥΜΙΝΕΝΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Τὸν περκαμένο Λαγκάριο ἔγινε στὴν Ἀνθοκομικὴ Αἴθουσα τοῦ Λονδίνου μιά μεγάλη Σχολικὴ Ἐκθεσὴ. Μέσα σὲ πολλὰ εὐχάριστα καὶ διδακτικὰ πράγματα ποῦ εἶδαν ὄλοι ὄσοι πῆγαν, ὁ Ἀλουμινένιος Ἀνθρώπος—ἕνα εἶδος Ρομπότ,— τράβηξε τὴ μεγαλύτερη προσοχὴ.

Ὁ Ἀλουμινένιος Ἀνθρώπος ἐδοῦλε—κατὰ διαλείμματα μισῆς ὥρας— ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ φαινόταν μάλιστα ὅτι δὲν θὰ τοῦ ἔκανε καθόλου κόπο νὰ δουλεύῃ γιὰ πάντα.

Ὅταν τὸν ἔκλειναν κι' ἠσύχαζε, ἔμοιαζε σὰν ἐπιτότης μὲ λαμπρὴ πανοπλία. Γιὰ κεφάλι εἶχε ἕνα κυλινδρικό μεταλλικὸ κουτί μὲ δύο τροχούς γιὰ μέτωπο καὶ φανερὰ, καὶ γι' αὐτὰ δύο κουτάκια ποῦχαν μέσα μικρόφωνα. Τέλος μιά τομὴ πλατεῖα σχημάτιζε τὸ στομάχι γιὰ νὰ ποῦμε ὅμως τὴν ἀλήθεια, τὸ πρόσωπο τοῦ Ρομπότ δὲν ἦταν τύπος ἀνθρώπινης ὠραϊότητος.

Στὸ στῆθος ἦταν μιά σειρά ἀπὸ καρφὰ ποῦ ἔμοιαζαν μὲ κουμπιὰ σακακιού· εἶχε χέρια καὶ πόδια μὲ ἀρθρώσεις, κι' ὅπως τὸ πρόσωπό του δὲν ἔδειχναν τίποτα τὸ ἐξαιρετικό. Μὰ ὅταν ἀνοίξαν τὰ κουμπιὰ τοῦ στήθους, τότε φάνηκαν οἱ δόξες του. Μέσα ἦταν δύο σωληθῆνες ποῦ παρισταναν τὸν οἰσοφάγο, τὸ λάρυγγα καὶ τὸ φάρυγγα. Ὁ λάρυγγας διευθυνόταν σὲ δύο φουσερά ποῦ ἦταν οἱ πνευμόνες του. Λίγο πῶς κάτω δεξιὰ ἔβγινε τροχός, ποῦ συνδεόταν μὲ τὰ φουσερά, γύριζε ἀκατάπαυστα κι' ἔκανε νὰ δουλεύῃ μιά ἀντλία. Ἡ ἀντλία παρίστα-

νε τὴν καρδιά καὶ μπορούσε κανεὶς νὰ υποθέσῃ ὅτι ἔδινε αἷμα σὲ σωληθῆνες—τις ἀρτηρίες— ποῦ τὸ ἔπαιρνε πάλι ἀπὸ ἄλλους σωληθῆνες—τις φλέβες.

Ἀλλὰ ποῦς ἔδινε κίνηση στὴν καρδιά τοῦ Ρομπότ; Πρέπει νὰ γυρίσουμε στὸν οἰσοφάγο· τοῦ ἔχει χυνόταν ἡ τροφή καὶ, περνώντας πίσω ἀπὸ τοὺς πνευμονες ἔφθανε σὲ μιά κοιλότητα—τὸ στομάχι,— ὅπου γύριζε δεύτερος τροχός κατὰ διαλείμματα. Ὁ τροχὸς αὐτὸς ἔκανε σκόνῃ τὴν τροφὴ (πέψη), ποῦ ἔπεφτε ὑστερα σὲ μίαν ἄλλη κοιλότητα, τὸ καζάνι τοῦ σώματος, καὶ χρησίμευε ὡς καύσιμη ἔλαι· Ὁ αἷμας γύριζε τὸν τροχὸ τῆς καρδιᾶς ποῦ δοῦλεψε μαζί μὲ τοὺς πνευμόνες. Ὅταν καρδιά καὶ

πνευμόνες δοῦλευαν, μπορούσαν νὰ κινήσουν τὰ νεύρα ποῦ ἔφθαναν ὡς τὸ κεφάλι κι' ἔφεραν ἕνα εἶδος τηλεφώνημα στὰ μικρόφωνα τῶν αὐτιῶν.*

Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀλουμινένιος Ἀνθρώπος ποῦ δείχνει κάτι ἀπὸ τὰ θαυμάσια ποῦ ἀποτελοῦν τὴν πῆδη ἐξοχὴ μηχανὴ τοῦ κόσμου, τὸ ἀνθρώπινο σῶμα. Τὸ Ἀγγλικὸ Κράτος τὸν ἐδόστησε στὰ σχολεῖα του. Στους μαθητὰς κάνει παιγνίσματα καὶ θεωρεῖα τῆς πέψης, τῆς κυκλοφορίας, τῆς ἀφομοίωσης κλπ., ποῦ τόσο τοὺς δυσκολεύει σὲ μικρὲς τάξεις, ἀφοῦ καμμιά φορὰ καὶ γυμνασιόπαιδες μπερδεύονται...

ΕΜΜ. Π. Κ.

* Τὸ μικρόφωνο εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ τηλεφώνου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

(Ἐθνικὸν Ἀριστεῖον Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν)

ἝΝΑ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΡΕΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

μὲ στίκια τῆς δ. ΑΙΛΙΑΣ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Τοὺς στήνουν, μετὰ θάνατο, ἕνα μαρμαρίνο ἢ χάλκινο Μνημεῖο, — ἀγάλμα, προτομὴ, ἀνγέλυφος εἰκόνα, — δίνουν τὸνομά τους σὲ μιά πλατεῖα, σ' ἕνα δρόμο, ἢ βάζουν μιά ἐπιγραφή στὸ στίκι ποῦ γεννῆθῃκαν.

Κι' αὐτὸ πάλι στὴ Ζάκυνθο τὸ πρῶτόμαθα. Περνώντας ἀπὸ ἕναν κεντρικὸ δρόμο τῆς πόλης, εἶδα ἕνα μικρὸ, παλιὸ σπιτάκι, μονόπατο, μὲ δύο μονάχα παράθυρα, ποῦ ἀνάμεσά τους ἦταν μιά πλάκα μὲ τὴν ἐπιγραφή: Ἐδῶ γεννῆθῃκε ὁ Οὐγὸς Φώσκολος.

Καὶ μὰς εἶπαν πῶς ὁ Ζακυνθινὸς αὐτὸς ποῦ εἶχε Ἰταλὸ πατέρα, πῆγε στὴν Ἰταλία ἀπὸ μικρὸς κι' ἀναδείχθηκε τὸσο ἐξοχος ποιητῆς, ὥστε ὅταν πέθανε, τὸν ἔβαλαν στὸ Πάνθεο, δηλαδὴ σὲ μιά ἐκκλησιά τῆς Φλωρεντίας ποῦ εἶναι θαμμένοι οἱ μεγαλύτεροι ἀντρες τῆς Ἰταλίας (*).

Τόσο ἐνδοξο τάφο ἔχουν καμμιά φορὰ αὐτοὶ ποῦ γεννιῶνται σ' ἕνα φτωχὸ σπιτάκι, σὰν αὐτὸ τοῦ Φώσκολου στὴ Ζάκυνθο! Ἀπεναντίας, πόσοι πεθαίνουν ἀδοξοί, ἀσύμοι, καὶ φτωχοὶ ἀκόμα, ἀπ' αὐτοὺς ποῦ γεννιῶνται σὲ παλάτια!

Ἔτσι, τὸ κίβη τί σχεδὸν ποῦ ἔβλεπα στὴ Ζάκυνθο, ἦταν γιὰ μένα ἀλλοιώτικο, καινούργιο. Ἡ πόλη ἐκεῖνὴ δὲν ἔμοιαζε καθόλου ὅτε μὲ τὸ χωριὸ μου, ὅτε μὲ τὸ Αἶγιο, ὅτε μὲ τὴν

* Στὴ Ζάκυνθο εἶναι τῶρα στὴ μνήμη καὶ προτομὴ τοῦ Οὐγὸ Φώσκολου.

Πάτρα, ὅτε μὲ τὴ Γλαρέντζα. Μόνο στὴν ἀπάνω Πάτρα, τὴν παλιά, εἶχα εἶδε μερικά σπιτία ποῦ ἔμοιαζαν κάπως μ' αὐτὰ τὰ Ζακυνθινά.

Στὸν κεντρικὸ δρόμο, ποῦ σχίζει τὴν πόλη ἀπ' ἀκρῆ σὲ ἀκρῆ, — Πλατεῖα Ρούφα τὸν ἔλεγαν, — ὅλα τὰ σπιτία εἶχαν ἀπὸ κάτω κολόννες καὶ, καθὼς ἦταν τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο, οἱ κολόννες τοὺς σχημάτιζαν, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, στοῖες σκεπασμένες. Κι' αὐτὲς οἱ στοῖες ἦταν, νὰ ποῦμε, τὰ πεζοδρόμια· ἐκεῖ-μέσα περπατοῦσαν, προφυλαγμένοι ἀπὸ βροχὴ κι' ἀπὸ ἥλιο, οἱ πεζοὶ· ἐκεῖ-μέσα ἦταν τὰ μαγαζιά κι' οἱ ἑξοποστες τῶν σπιτιῶν. Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ τὰ σπιτία, πολὺ παλιὰ, — διακόσιων, τρακόσιων καὶ τετρακόσιων χρονῶν, ἔλεγε ὁ Πανάγαρῆς, — ἔμοιαζαν μὲ παλατιῖα καὶ μοῦ θύμιζαν πάλι τὸ Πανόραμα.

Κι' οἱ παλιὲς ἐκκλησίες, μὲ τὰ ψηλά τοὺς καμπαναριά, ἦταν ἀλλοιωτικὲς ἀπ' τὶς δικές μας. Δὲν εἶχαν ὄλο στὴ σκεπή, ὅτε στήλες ἀπὸ μέσα, νὰ τίς χωρίζουν κατὰ μέρος σὲ τρία. Ἕνα κάγκελο μόνο στὴ μέση, γιὰ νὰ χωρίζῃ τὸ καθολικὸ καὶ τὸ εἰκονοστάσι μὲ τίς τρεῖς θύρες, γιὰ νὰ χωρίζῃ τὸ ἱερό. Ἀλλὰ τί στολίδια δλόγυρα, ζωγραφιές, σκαλισμάτα, καντήλια, πολυκάντηλα, μανουάλια!

Πῆγαμε σὲ μιά ἀπὸ τίς πῶς μεγάλες καὶ πλούσιες τῶν Ἁγίω Διονύσιω, στὸν Ἄμμο. Κι' ἀσπαστήκαμε τὴν ἀσημένια λάρνακα, ποῦ κλεῖ μέσα δλάκερο τὸ Λείψανο τοῦ Ἁγίου, σὲ μιά κάσσα χρυσή. Ἄν ἦταν γιορτῆ, μὰς εἶπαν, θὰ τὸ βλέπαμε κι' αὐτό; στημένο ὄρθο στὴν ἀκρινὴ θύρα τοῦ Ἱεροῦ.

Στὴ Ζάκυνθο δὲ μοῦ φαινόταν ἀλλοιώτικα μόνο τὰ σπιτία, οἱ ἐκκλησιῆς

κι' οἱ δρόμοι· παρὰ κι' εἰς ἀνθρώποι, καὶ μάλιστα ἢ γλῶσσα ποῦ μιλοῦσαν. Στὴν Πάτρα μιλοῦσαν ἀπαράλλαχτα ὅπως στὸ χωριὸ μου. Μὰ στὴ Ζάκυνθο, τίς πρῶτες μέρες, δυσκολεύομαι λιγάκι νὰ καταλαβαίνω τί μοῦ ἔλεγαν ὁ Νιόνιος, ἢ κυρία Μαργαρίτα κι' ὁ Στέλιος, ὁ ὄπη-ρέτης τῆς «Ἀφθονίας».

Ἐπειτα ὁμιλῶς συνήθισα. Κι' εἶδα πῶς οἱ διαφορὲς ἦταν μικρὲς, λιγοστὲς. Ἡ πῶς μεγάλη ἴσως ἦταν τὴν προφορὰ. Οἱ Ζακυνθινὸι π.χ. λένε «παιδιά», «ρουφηξία», «κλωτοῖα», ἐνῶ ἐμεῖς οἱ Μωραῖτες λέμε «παιδιά», «ρουφηξιά», «κλωτοῖα». Ὅπως ἄλλοι προφέρουν «ρουφηξιά», «κλωτοῖα», ἢ τὸ «παιδί» τὸ λένε «πιδί» ἢ καὶ «πιδί».

Καὶ τὴν παρατήρησιν αὐτὴ ποῦ πρῶτόκαμα τότε στὴ Ζάκυνθο, τὴν ἔκαμα καὶ σ' ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη ποῦ πῆγα κατόπι· καὶ στὴ Ροῦμελί, καὶ στὴ Θεσσαλία, καὶ στὴν Ἠπειρὸ, καὶ στὴν Κρήτη, καὶ παντοῦ.

Τὶς πρῶτες ἡμέρες, σὰν ξένος, δυσκολεύομαι νὰ καταλαβαίνω τὴ γλῶσσα τοῦ τόπου. Ἐπειτα μάθαινα τίς διαφορὲς καὶ τὴν καταλαβαίνα λαμπρά. Γιατί ἡ γλῶσσα ποῦ μιλεῖ ὁ Ἕλληνας λαὸς εἶναι ΜΙΑ, ἢ ἴδια, μὲ λιγοστὲς διαφορὲς ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, ποῦ εὐκολὰ ὁ ξένος τίς μαθαίνει καὶ τίς συνηθίζει.

5. Πῶς γίνεται ἕνας Χάτης

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ποῦ τὸν εἶδα, πόθησα ν' ἀνεβῶ σ' ἐκεῖνο τὸν ὠραῖο λόφο τῆς πόλης, ποῦ τὸν στεφανώνουν τὰ παλιὰ τεῖχη τοῦ Κάστρου.

Ἀπὸ κάτω δὲ φαινόταν παρὰ ὁ στόλος τοῦ Τηλέγραφου ποῦ σινιὰ λάριζε τὰ βαπόρια, κι' οἱ σκεπὲς κάποιων ἀθώρων σπιτιῶν· καὶ, ἔξω πῶς ἀπ' τὰ τεῖχη, στὴν ἄλλη ἀκρῆ τοῦ λόφου, μερικά ἄμορφα σπιτάκια καὶ μιά ἐκκλησιά.

Μὲ μεγάλη λοιπὸν χαρὰ ἄκουσα κεῖνο τ' ἀπόγεμα, ἀφοῦ τελειώσαμε τὴ δοκιμὴ μας στὸ καφενεῖο τοῦ Νιόνιου, πῶς θὰ πηγαίναμε γιὰ περίπατο στὸ Κάστρο. Καὶ σὲ λίγο ἔεκινήσαμε, ὁ Πανάγαρῆς, ὁ Νιόνιος, τὰ τρία παιδιὰ κι' ὁ Μαυρούκος.

Ἀπὸ τὴ μέση τῆς χώρας, τραβώντας ὄλο πρὸς τ' ἀπάνω, φτάσαμε στὴ γειτονιά τοῦ Ριζόκαστρου. Οἱ δρόμοι ἐκεῖ ἦταν στενοί, ἀνηφορικοί, ὄλο μὲ σκαλιά. Πῶς ἀπάνω, σπιτία δὲν ἦταν πῶς. Κι' ἀνάμεσα σὲ κατὰβραχα, ἐνὰς δρόμος πῶς πλατύς, μὲ χαλασμένους καὶ γεμάτους πέτρες, ἀνηφόριζε μὲ γυρίσματα.

— Εἶναι ὁ παλιὸς δρόμος τοῦ Κάστρου, μὰς εἶπε ὁ Νιόνιος. Σὰς ἔφερα

ἀπὸ δω γιὰ πῶς δύντομα. Τὸ βράδυ 8-μῶς, ποῦ θάμαστε καὶ κουρασμένοι, θὰ γυρίσουμε ἀπὸ τὸν καινούργιο μὲ τὴν ἡσυχία μας.

Ἀνεβαίναμε, σκαρφαλώναμε, γελεύομα. Μοῦκαν ἐντόπιση ἢ ἐδὲκινῆσα κι' ἡ εὐθυμία τοῦ Πανάγαρη σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία. Ἦταν ἀκούρατος σὰν παιδί. Ὁ Νιόνιος, ἂν καὶ πολὺ πῶς νέος, κουράστηκε.

Καὶ φτάσαμε στὸ Κάστρο.

Τὶ φάωρια κείνα τὰ τεῖχη, ποῦ ἀπὸ κάτω φαινόταν σὰ μὴ κοινὴ μάντρα, στὴ ράχη τοῦ λόφου! Μπήκαμε ἀπὸ μιά

Ἦταν τὸ λιοντάρι τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τὸ ἔμβλημα τῆς Βενετίας... (Σελ. 283, στ. β')

μεγάλῃ πόρτα, ποῦ εἶχε ἀπὸ πάνω ἕνα λιοντάρι σκαλισμένο στὴν πέτρα, μ' ἕνα βιβλίον στὰ μπροστὰνὰ του πόδια ἀνοικτό, καὶ βρεθήκαμε σὲ μιά μεγάλη πλατεῖα μὲ σπιτία παλαιὰ, ποῦ ἔμοιαζαν σὰ φυλακὲς καὶ σὰ στρατώνες.

Ὁ Νιόνιος μὰς ἐξηγοῦσε:

Τὸ λιοντάρι ἐκεῖνο ἦταν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τὸ ἔμβλημα τῆς Βενετίας. Γιατί τὸ Κάστρο ἐκεῖνο τὸ εἶχαν χτίσει οἱ Βενετσιάνοι, ποῦ ἐξουσίαζαν τὴ Ζάκυνθο, καθὼς καὶ ὅλη τὴν Ἐφρῆνησο — μὴ καὶ πολλὲς ἄλλες Ἕλληνικὲς χώρες, — ἀπὸ τὰ 1400 ἀπάνω-κάτω. Ἰστέρι ἀπὸ τοὺς Βενετσιάνους, τὴν πῆραν οἱ Γάλλοι, οἱ Ρῶσοι, οἱ Ἄγγλοι. Ὁσίου ἐνώθηγε μὲ τὴ Μητέρα Ἑλλάδα, — στὰ

1865, — καὶ στὸ κοντάρι τοῦ Κάστρου, ἀφοῦ κατέβηκε ἡ ἀγγλικὴ σημαία, ὀψώθηκε ἡ γαλασκέλευση, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι ἔλλαξαν ἀπ' τὴ χαρὰ τους καὶ φιλιόντοιν σὰν τὴ Λαμπρὴ.

— Τοῦρκοι λοιπὸν ἐδῶ δὲν ἦταν ποτέ· ρώτησα ἐγὼ, ἔξερώντας πῶς οἱ γέροι στὸ χωριὸ μου ἀκόμα μιλοῦσαν μὲ φρίκη γιὰ τὴ σκλαβιά τῶν πατέρων τους κάτω ἀπ' τοὺς Τούρκους.

— Ποτέ! ἀποκρίθηκε ὁ Πανάγαρῆς. Τὰ Ἐφρῆνησο εἶναι ἡ μόνη Ἕλληνικὴ χώρα ποῦ δὲν ἐγγώρισε τὴ σκλαβιά τοῦ Τούρκου. Καὶ γι' αὐτὸ πρόδεψε καὶ πολιτίστηκε πῶς γρήγορα ἀπὸ τίς ἄλλες.

Χάρηκα ὅταν τ' ἄκουσ' αὐτό. Μοῦκανε εὐχαρίστησιν νὰ συλλογιέμαι πῶς αὐτὴ ἡ χώρα ποῦ τὴν ἔβλεπα τόσο ἄμορφη ἀπὸ κει-πάνω, δὲν πατήθηκε ἀπὸ τούρκικο πόδι καὶ δὲ γνώρισε μαύρη σκλαβιά.

Καὶ τὴν ἔβλεπα ἔξω ἀπ' τὸ Κάστρο.

Εἶγαμε πάει στὴν ἀκρῆ, κοντὰ στὸ κοντάρι τοῦ Τηλέγραφου, ὅπου τὸ περιεῖχον σχημάτιζε σὰν ἕνα μεγάλο ἐξόστη, — μὰ σκοπιὰ. Τὶ θέα! Ἡ θάλασσα πέρα-πέρα, ὡς τ' ἀνοκίτρινα βουνὰ τοῦ Μωριά ἀντικρῦ, — ἀνά, ἀπὸ κει ἤρθαμε! — μούβλεπε ὁ Φῶνης, δείχνοντας κατὰ τὴν Κυλλήνη, — κι' ὡς τὸ μεγάλο βουνὸ τῆς Κεφαλληνίας ἀπὸ δω, πῶς ψηλὸ αὐτὸ καὶ πῶς σκούρο. Ἐπειτα τὸ λιμάνι μὲ τὰ καράβια, ἢ παραλία μὲ τίς βάρκες, ὁ μῶλος μὲ τὸ φάρο καὶ μὲ τὴ σημαδοῦρα, — κάποια ἔβρα ἦταν ἐκεῖ κι' εἶχαν βάσει σημάδι γιὰ τὰ πλοία, — ὁ παραθαλάσσιος δρόμος σὰν ἄσπερη κορδέλα μακριὰ, — νὰ καὶ τὸ καφενεῖο τοῦ Νιόνιου! — τὰ σπιτία, ποῦ τῶν πῶς κοντινῶν δὲ βλέπαμε παρὰ τὰ κεραμίδια, τὰ ψηλά καμπαναριῖα, οἱ πλατεῖες, τὰ πλατώματα, ὅλα. Πῶς πέρα τὸ ποτάμι, οἱ κῆποι, τὰ χωράφια, τ' ἀμπέλια κι' οἱ ἐλαιῶνες τοῦ μεγάλου κάμπου, τὰ χωριά στὸν κάμπο καὶ στοὺς λόφους, κι' ἀκόμα πῶς πέρα, τὰ βουνὰ ποῦ τριγύριζαν τὸ νησί. Πῶς ἀπ' αὐτὰ τὰ βουνὰ

ὁ ἥλιος πλησίαζε τῶρα νὰ κρυφτῇ. Κι' αὐτὸ μοῦ φάνηκε παράξενο.

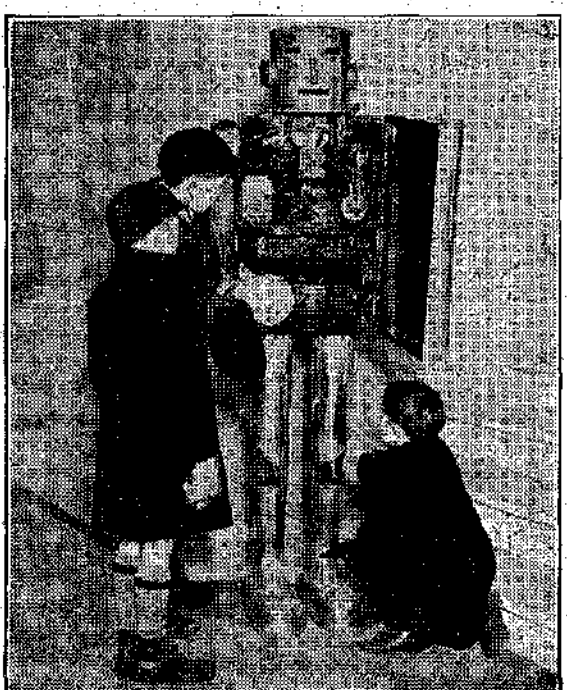
— Στὴν Πάτρα εἶπα, ὁ ἥλιος βασιλεύει στὴ θάλασσα... Ἐδῶ βασιλεύει στὰ βουνὰ, ὅπως στὸ χωριὸ μου!

— Κι' ἐδῶ στὴ θάλασσα βασιλεύει, μοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Πανάγαρῆς· μόνο μὰς τὸν κρῦβου ἀπὸ τὰ βουνὰ. Νησι δὲν εἶναι; Θάλασσα δὲν ἔχει δλόγυρα;

— Ναι, μὰ ἡ χώρα...

— Ἡ χώρα ἐδῶ βλέπει κατὰ τὴν ἀνατολή, ἐνῶ ἡ Πάτρα βλέπει κατὰ τὴ δύση. Κι' ἐπειδὴ κι' οἱ δύο ἔχουν μπροστὰ τους θάλασσα καὶ πίσω τους βουνὰ, ὁ ἥλιος στὴν Πάτρα βγαίνει ἀπ' τὸ βουνὸ καὶ βασιλεύει στὴ θάλασσα, ἐνῶ στὴ Ζάκυνθο τὸ ἐναντίο

(Ἀκολουθεῖ)

Ἄγγλόπουλα ἔξεταζοῦν μ' ἐνδιαφέρο τὸν Ἀλουμινένιον Ἀνθρώπο.

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΗ

Αγαπητοί μου,

Α ξέρετε ίσως το ανέκδοτο του αγράμματος χωριάτη με τα ματογυάλια. Ενόμιζε πως φτάνει να βρή κανείς τα κατάλληλα στα μάτια του, για να μπορέσει να διαβάσει χωρίς να ξέρει γράμματα. Πήγε λοιπόν σ' ένα μαγαζί κι άρχισε να δοκιμάζει ματογυάλια. Φορούσε δηλαδή ένα ζευγάρι, έπικρινε μών έφημερίδα, έκανε να διαβάσει, και τάβγαζε λέγοντας: «Δε διαβάω μ' αυτά!» Έτσι δοκίμασε δέκα ζευγάρια, είκοσι... Ο πωλητής άπόρησε. «Μα ξέρεις, χριστιανέ μου, γράμματα;» τόν ρώτησε επιτέλους. Κι' ο χωριάτης: «Αμ αν ήξερα, τί τάβηλα τά γυαλιά;»

Το θυμήθηκα τώρα με τη «Στιχουργική», — ένα χοντρό βιβλίο που το έγραψε ο κ. Ηλίας Βουτιερίδης, ο γνωστότατος συγγραφέας της «Ιστορίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας», και το έβγαλαν οι εκδότες Κολλάρος και Σία. Διδάσκει τους κανόνες της καλής στιχουργίας. Άμα λοιπόν τó διαβάσει κανένας, γίνεται... ποιητής, χωρίς να έχει γεννηθεί; ή μαθαίνει να κάνει καλούς στίχους, χωρίς ναχη, που λένε, «αυτό»; Να τί θα ενόμιζε ένας αγράμματος χωριάτης. Οι γραμματισμένοι όμως ξέρουν καλά, πως κάμια «Στιχουργική», ούτε ή καλύτερη, δεν ήταν ίκανή να κάμη καλό στιχουργό. Ήταν που δεν είναι από φυσικό του.

Όστε το βιβλίο αυτό δεν χρησιμεύει; — Ω, χρησιμεύει και πολύ! Γιατί δεν υπάρχει φυσική κλίση, ιδιοφυΐα, που να μην έχει ανάγκη από διδασκαλία, οδηγία, καλλιέργεια. Κι' ή «Στιχουργική» του κ. Βουτιερίδη είναι «ένα κι' ένα» για τους νέους που έχουν ποιητική προδιάθεση και μουσικό αυτί, αλλά δεν ξέρουν ακόμα τα είδη των στίχων και των στροφών, τους κανόνες κάθε είδους και τα μυστικά της μεγάλης αυτής τέχνης που είναι ο έμμετρος λόγος.

Είναι αλήθεια, πως τα μυστικά αυτά οι ιδιοφυείς μπορούν να τó μάθουν και μόνοι τους, λίγο-λίγο, με τον καιρό, με την πείρα, στιχουργώντας οι ίδιοι και προπάντων διαδίδοντας, μελετώντας, συγκρίνοντας τα έργα των καλών ποιητών. Πόσοι δεν αναδείχθηκαν έξοχοι, και μεγάλοι ακόμα στην τέχνη, χωρίς ναχουν διαβάσει ποτέ «Στιχουργική»; Φτάνει να συλλογιστεί κανένας πως πρώτα φάνηκε στον κόσμο ή στιχουργία, κι' έπειτα έγιναν οι κανόνες της, όπως πρώτα έγραψαν τάριστοურήματά τους οι άθηναίοι τραγικοί κι' έπειτα έβγαλε τους κανόνες της δραματικής τέχνης ο Αριστοτέλης... Άλλά με μια

καλή «Στιχουργική» ο νέος γλύτώνει κόπο και χρόνο, γιατί μπορεί να μάθει σε πέντε ήμέρες όσα δεν θα μάθαινε μονάχος του ούτε σε πέντε χρόνια. Γι' αυτό σ' όλες τις γλώσσες του πολιτισμένου κόσμου, μαζί με τις Ιστορίες των Λογοτεχνών, υπάρχουν Στιχουργικές, και μεγάλες κι' επίτομες, υπάρχουν ακόμα και Λεξικά της Όμοιοκαταληξίας. Αυτά θεωρούνται βοηθητικά απαραίτητα.

Και στη γλώσσα μ' εμάς, — μή νομίζετε! — ή «Στιχουργική» αυτή του κ. Βουτιερίδη δεν είναι ή πρώτη που γράφτηκε. Πρωτότερα είχαν γράψει κι' ο ποιητής Αθανάσιος Χριστόπουλος (1811), κι' ο Χαρίσιος Ιερ. Μεγδάνος (1819), κι' ο έπίσκοπος Στρατούλης στην «Αισθητική» του (1850), κι' ο πολός Αντρέας Λασκάρτος στο τέλος των «Ποιημάτων» του (1872), κι' ο καθήγητής Ζαλοούρης στην «Καλολογία» του (1884), κι' ο Θεόδ. Αποστολόπουλος ή Τυρταλός (1891), κι' άλλοι παλαιότεροι ή νεότεροι. Χωριστά οι Στιχουργικές της αρχαίας ποίησης, όπως ή «Μετρική» του Σεμίλου (1891), όπου γίνεται λόγος και για τó δεκαπεντασύλλαβο και τó νεοελληνικό στίχο. Άλλ' αυτές όλες και δυσέμετες είναι σήμερα, κι' ατελέστατες πάντα, για να μην πώ λανθασμένες στη βάση τους. Του κ. Βουτιερίδη είναι χωρίς άλλο ή πληρέστερη, ή μεθοδικότερη, ή τελειότερη. Και γι' αυτό μπορούμε να πούμε πως είναι κι' ή πρώτη καθαυτό Νεοελληνική Στιχουργική.

Πολλές, άμέτρητες φορές, από τότε μάλιστα που καθιερώθηκε ή «Σελίς Συνεργασίας», ή Διάπλασις βρέθηκε στην ανάγκη να συστήσει στους νεαρούς ποιητές της να βρουν και να διαβάσουν μια «Στιχουργική», και μάλιστα τους δνόμαζε, σαν πιο προσιτή, τη «Στιχουργική» του Αποκαράτου. Άλλά λίγα πράγματα έβρισκαν κι' σ' αυτήν οι αρχάριοι. Έ, τώρα ή Διάπλασις μπορεί εξαίρετα να τους συστάινη τη «Στιχουργική» του κ. Βουτιερίδη. Είναι, δ,τι χρειάζεται. Όρθή στη βάση της, στο σύστημά της, τα έχει όλα. Και μάλιστα έχει περισσότερα κι' απ' όσα χρειάζονται ένας που θέλει απλώς και μόνο να μάθει να κάμη καλούς στίχους.

Γιατί δεν είναι μόνο ή «τεχνική» του νεοελληνικού στίχου, είναι κι' ή «ιστορία» του. Εξετάζει την καταγωγή του, την προέλευσή του, τη σχέση του με τον αρχαίο όσην έχει, — και την εξέλιξή του από την πρώτη του εμφάνιση, στα βυζαντινά τó χρόνια, ίσαμε σήμερα. Η μελέτη αυτή πιάνει πολλές σελίδες του βιβλίου. Έχει μάλιστα και συζητητική ή πολεμική χαρακτήρα, γιατί αντικρούει εκείνους που πίστευαν πως τα αρχαία μέτρα βρίσκονται όλα στη νεοελληνική στιχουργία. Βπομένως είναι

για τους ειδικούς. Ένας αρχάριος τó μέρος αυτό μπορεί να τó παραλείψη ή, καλύτερα, να τó φυλάξει γι' αργότερα. Και ν' αρχίσει τη «Στιχουργική» από εκεί που όρίζει τó στίχο, εξετάζει τó διαφέρον στιχουργικά είδη και δίνει τού καθενός τους κανόνες. Δηλαδή από τó Δεύτερο Μέρος, σελ. 116 και καθεξής.

Έτσι θα μάθει τί είναι στίχος, πως ονομάζεται από τόν αριθμό των συλλαβών του κι' από τούς τόνους του (συλλαβική και τονική ονομασία), τί είναι τó μέτρο, τί ο ρυθμός, τί διαφέρει ρυθμός από μέτρο, πως χωρίζεται ο στίχος και τί είναι στίχος απλός και στίχος σύνθετος. Έπειτα τó βοηθητικά μέσα της Τεχνικής τού στίχου: τί είναι ή χαρμωδία, τί είναι ή συνίζηση, τί θα πη σμίξιμο φωνηέντων, ισοδύναμη λέξη κτλ. Έπειτα: όρισμός τού πλείου στίχου, διασκελισμα στίχου, παραγέμισμα στίχου. Έπειτα: όρισμός της όμοιοκαταληξίας, ή σωστή όμοιοκαταληξία, τρόποι όμοιοκαταληξίας, όνομοιοκατάληκτοι στίχοι. Έπειτα: τί θα πη άρμονία, παράρρηση και μμητική άρμονία, καθώς και τί είναι κακοφωνία. Έπειτα ο μηχανισμός τού στίχου, από τó μονοσύλλαβο ως τόν εικοσαδυσύλλαβο! Έπειτα ο ελεύθερος στίχος. Και τέλος τó στιχοιργικά συστήματα, οι στροφές, — τó δίστιχο, τó επίγραμμα, ή όδη, τó σονέτο, ή μπαλλάντα, τó τριολέτο, τó διάφορα στιχουργικά παιχνίδια, τάφαθητάρια, ή άκροστιχίδια. ως τó ποιήματα με άντλλαλο, σαν τó γνωστό τού Καρασούτα «Ηχώ και Νάρκισσος»:

Η Ήχώ ήτο νύμφη έρασμέα, ^{μία} των Όρεσθων, με τήν συσταλήν ^{στολήν} σολήν...
«Ολ' αυτά, στη «Στιχουργική» του κ. Βουτιερίδη εξηγγονται ωραίοτατα, στην απλή γλώσσα για τόν καθένα, και με παραδείγματα από τούς πιο δόκιμους Έλληνες στιχαπλόκους, καθώς και άλλα, από άδόμενους προς άποφυγή, — αν κι' οι δόκιμοι κάμια φορά κάνουν λάθη που πρέπει κανείς να τ' άποφεύγη. Βλέπετε λοιπόν πως έχουμε πιά και στη γλώσσα μας ένα βιβλίο χρησιμώτατο τόσο σ' εκείνους που θέλουν τó ιστορικά τού νεοελληνικού στίχου, — τούς ειδικούς καθώς είπαμε, — όσο και σ' εκείνους που έχουν αρχίσει να στιχουργούν και πολλές φορές βρίσκονται σ' άμηχανία ή κάνουν λάθη από άγνοια των κανόνων.

Σας άσπάζομαι **ΦΑΙΔΩΝ**

Ρ Η Τ Α
74.

Τό παιδί που συνειθίζει Νάχη τάση από μικρό, Στη ζωή του θα κερδίξη, Φέρον' ή τάξη οικονομία. Μά έημέας, με τόν καιρό, Μας φορτώνει ή άταξία.

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ

ΑΙ Η Γ Η Μ Α

Όυτε και γώ δεν ξέρω πόσο γριά ήταν ή γιαγιά μου. Όσο μακριά κι' αν την άναζητώ με τη μνήμη μου, δε διακρίνω τίποτε πού να μου επιτρέψει να φαντασθώ πως ήταν άλλοτε. Μου φαινόταν πως ποτέ δεν ήταν κι' αυτή νέα.

Σιδερένιος άνθρωπος. Έζησε πιο πολύ από τόν άντρα της, πιο πολύ κι' από τó μεγάλο της γιό, — που ήταν ο πατέρας μου. Και χρόνια ύστερα πηγαίναμε με τη μαμιά τó σπίτι της, στην έπαρχία, να περάσουμε μαζί τις διακοπές τού Πάσχα, και κάθε χρόνο τη βρίσκουμε πάντα την ίδια, μόνο λιγάκι πιο κουτλή. Πιο ρυτιδωμένη δχι, γιατί αυτό ήταν αληθινά αδύνατο.

Η καλή γριούλα τσακίζονταν για να μάς κάμει καλή ύποδοχη. Ακριβώς γι' αυτό συλλογιζόμουν και γώ, μήπως ή επίσκεψή μας δεν της ήταν και πολύ ευχάριστη. Όστόσο ή μητέρα μου δεν νοιαζόταν τόσο αυτό. Θεωρούσε την επίσκεψη αυτή έναν τύπο, ένα χρέος — άπαράλλαχτα όπως και τó επίσημο γράμμα, που μ' έβαζε να γράφω κάθε πρωτοχρονιά στη γιαγιά.

Τό γράμμα αυτό ήταν για μένα ο σωστός εφιάλης της πρωτοχρονιάς. Στην αρχή πολεμούσα να ξεφύγω:

— Μα και τί θα καταλάβει τώρα ή γιαγιά, άμα λάβει ένα γράμμα από μένα; έλεγα.

— Αυτό είναι άλλο ζήτημα, άπαντούσε ή μητέρα. Δεν έχεις και τόσο πολλές υποχρεώσεις στη ζωή. Αυτές που έχεις, πρέπει να μη τις παραμελείς. Τότε και γώ αρχίζα τα κλάμματα.

— Μα, πουλάκι μου, έλεγε πάλι ή μητέρα, για σκέψου λιγάκι. Δεν ξέρεις πως ή γιαγιά σου δεν έχει άλλο έγγονάκι από σένα;

— Και τί θέλεις να της γράψω; ρωτούσα κλαίγοντας.

— Γράψε της, δ,τι θέλεις. Πές της για τις ξαδέλφες σου, για τó φίλο σου τόν Τάκη.

— Αφού δεν τόν γνωρίζει τόν Τάκη!

— Διηγήσου της, δ,τι κάνεις.

— Και τί τη νοιάζει τί κάνω εγώ; Θα βαρεθεί να τó διαβάσει.

— Τελοςπάντων, παιδί μου, να μη χάνουμε άδικα τόν καιρό. Δε θα βγεις από δώ μέσα (ήταν τó μεγάλο γραφείο τού πατέρα) αν δε γράψεις τó γράμμα.

— Μά...
— Αυτό πού είπα. Άς λείψουν οι συζητήσεις.

Κι' ή μητέρα δεν έβγαζε πιά μιλά. Έγώ μουρμούριζα λιγάκι ακόμα, κι' ύστερα αρχίζα να στένω τó μυαλό μου άπάνω στο άσπρο χαρτί μου.
Η αλήθεια όμως ήταν, δ,τι πραγματικά τή γιαγιά μου δεν την ένδιέφερε τί-

ποτα πιά. Όστόσο, κάθε φορά που της κάναμε την επίσκεψη κι' ή μητέρα της κρατούσε συντροφιά μ' ένα βιβλίο στο χέρι, ή γιαγιά από εύγένεια πολεμούσε, κουράζοντας τη μνήμη της, να θυμάται κάθε τόσο τó όνομα κανενός από τούς συγγενείς.
— Τι κάνουν οι τάδε;
Η μητέρα την πληροφόρουσε με μεγάλη ύπομονη κι' ύστερα ξανάρχιζε τó διάβασμα. Σε δέκα λεπτά, ή γιαγιά ξαναρωτούσε.
— Κι' ο Μαυρίκιος, ακόμα να παντρευτεί;
— Όχι, μητέρα. Ο Μαυρίκιος έχει παντρευτεί κι' έχει και τρία παιδιά. Ο Άλβέρτος είναι πούμεινε άνυπαντρος.
— Ά, καλά λές, ο Άλβέρτος...
Η γιαγιά συλλογιζόταν λιγάκι, κι' ύστερα έπιανε τó πλέξιμό της. Έπλεκε κάλτσες. Με άλλη άσχολία δεν τή θυμοβιαι. Έπλεκε δλη τήν ήμέρα, σαν ένα είδος έντομο. Άλλά ήταν σηκωνόταν κάθε τόσο να ρίξει μια ματιά στην κουζίνα, όπου μαγείρευε ή Ρόζα, άφινε τó πλέξιμο άπάνω σε κανένα έπιπλο καθώς περνούσε. Φαντάζομαι πως ποτέ δεν άποτέλειωσε μια κάλτσα. Αρχινομένες κάλτσες ήταν παντού, σ' όλα τά συρτάρια. Καλτοσοβελόνες πιά ήταν άφθονες όπου κι' αν γύριζε να κοιτάξει κανείς, κι' ή γιαγιά κουβαλούσε πάντα μαζί της δλοκλήρο πακέτο.

Η θεία Άγνα αυτό δεν τó χώνευε. Μια μέρα (ήταν κι' αυτή στης γιαγιάς για τó Πάσχα) έπιασε και μάζεψε όλες τις άρχινομένες κάλτσες απ' τά έπιπλα.

— Όχτώ! Βρήκα δχτώ κάλτσες! έλεγε στη μαμιά.

Και τó βράδυ, δεν κρατήθηκε να μη ρωτήσει τη γιαγιά, γιατί δεν άποτέλειωσε μια κάλτσα μια φορά.

Η καλή γριούλα στην αρχή χαμογελούσε, αλλά ήριζε άμέσως στη μητέρα και τής έλεγε:

— Ίουλίτσα, τί λέει ή Άγνα; Τι με ρωτά;

Η μητέρα μου σιωπούσε, και τότε ή θεία Άγνα έκανε και πάλι την έρώτησή της:

— Ρωτώ, μητέρα, γιατί δεν τελειώνεις μια φορά μια κάλτσα, άλλ' αρχίζεις ένα σωρό και τις άφινεις;

Τότε ή γιαγιά, πειραγμένη λιγάκι, έσφιγγε τα χείλη κι' άπαγνούσε κάπως ξερά:

— Να την τελειώσω... Άκους εκεί να την τελειώσω!... Και πού καιρός, παιδιά μου, πού καιρός!

Έγώ τά παρακολουθούσα δλ' αυτά χωρίς ένδιαφέρο. Πολύ περισσότερο μ' ένδιέφερε έμένα ή πόρτα, που ήταν στο βάθος της τραπεζαρίας. Στην πόρτα αυτή ήταν μια τρύπα στρογγυλή, από κάποιο ρόζο φαίνεται τού ξύλου, που είχε βγει πιά. Τό μικρό δαχτυλάκι μου

χωρούσε ίσα-ίσα σ' αυτή την τρύπα. Και στο βάθος, φαινόταν ένα πραγματάκι γκριζο, στρογγυλό, γυαλιστερό, που μ' έβαζε σε μεγάλους πειρασμούς: — Τι είν' αυτό, Ρόζα; ρώτησα τη μαγείρισσα που έστρωνε τó τραπέζι κείνη τήν ώρα.
— Θέλεις να μάθεις τ' είν' αυτό; Είν' ένας βώλος, που τόν έρριξε κεί μέσα ο μπαμπάς σου όταν ήταν μικρός σαν και σένα, κι' από τότε δε μπορούσαμε να τόν βγάλουμε.

Η εξήγηση αυτή ίκανοποίησε την περιέργειά μου, αλλά και μ' έβαλε και άλλους πειρασμούς. Όλη τήν ώρα βρισκόμουν εκεί. Έχωνα τó δαχτυλάκι μου και τόν έφτανα ίσα-ίσα. Άλλά να τόν τραβήξω έξω, αδύνατο! Κυλούσε μοναχά κει που βρισκόταν, και τó νύχι μου γλυστρούσε πάνω του χωρίς άποτέλεσμα.

Τήν άλλη χρονιά, μόλις μπήκαμε στο σπίτι της γιαγιάς, έγω και τ' άδελφά μου, είχα έ-ίτηδες άφήσει τó μικρό μου νύχι να μεγαλώσει (ή μαμιά με περιγελούσε, αλλά έγω τó σκεπτό μου) και καθώς τόβαλα με τέχνη κάτω από τó βάλιο, μ' ένα μικρό πινάκι, να τος ο βώλος, πετάχτηκε έξω!

Μου ήρθε άμέσως να τρέξω στην κουζίνα, να διαλαλήσω τη νίκη μου. Άλλά φοβήθηκα μήπως δεν κάνει καμμία έντύπωση στη Ρόζα και σταμάτησα. Κοίταξα μέσα στο χέρι μου τόν κοινότατο αυτό γκριζο βώλο, όμοιον τώρα πιά με όλους τούς βώλους τού κόσμου. Κανένα ένδιαφέρο δεν είχε πιά από τη στιγμή που τόν έβγαλα από τήν τρύπα του... Έδωσα μια και τόν έχωσα πάλι μέσα (ίσως εκεί θα βρισκείται ακόμα) και πήγα να κόψω τó νύχι μου, χωρίς να πώ τίποτα σε κανένα για τó κατόρθωμά μου.

(Αντιό Γκίλε) **ΦΑΚΙΩΝ ΒΑΛΕΡΟΣ**

ΣΙΛΙΑ ΜΥΡΙΑ

Ω Σ Α Ν Α !

Νύχτα, γυρνώντας απ' τó θέατρο, μια παρέα σταμάτησε στον έρημο δρόμο, να θαυμάση τó τετράψηλο σπίτι που έχτιζε κει ένας νεόπλουτος.

— Και ξέρετε τί πουλούσε πρώτα αυτός που κάνει σήμερα τέτοιο ούρανο-ξόστη; ρώτησε κάποιος.

— Σαρδέλλες και μπακαλιάρους; έκαμε άλλος.

— Όχι, είπε ο πρώτος, σανά. Μάλιστα, ήταν σανοπώλης!

— Σανά; για φαντάσου! έκαμαν οι άλλοι, θαυμάζοντας ακόμα περισσότερο.

Και τότε ένας από τήν παρέα, — ο αλογοπαίχτης, — σηκώνοντας τó χέρι προς τή σκεπή τού σπιτιού, φώναξε:

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

— Ω σανά... έν τούς όβφμιστούς!

